

HANDREIKING

**SAMEN VOOR EEN POSITIEF
SPORTKLIMAAT!**

Gemeente Meierijstad

2019

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1	Inleiding	4
Hoofdstuk 2	Maatregelen	6
Hoofdstuk 3	Aan de slag	13

1. INLEIDING

Iedereen moet kunnen genieten van sport. Een positief sportklimaat draagt hier aan bij. Daarom willen we samen met de verenigingen ervoor zorgen dat iedereen zich prettig voelt tijdens en rondom het sporten.

Dit doen we door samen met onze partners verenigingen en organisaties bij deze belangrijke taak te ondersteunen en randvoorwaarden te scheppen om grensoverschrijdend gedrag zoveel mogelijk te voorkomen. Er zullen zich, hoe vervelend ook, altijd uitwassen blijven voor doen. Maar in samenspraak kunnen we een goede preventieve basis stimuleren.

Als gemeente Meierijstad verwachten we dat sportverenigingen aantoonbaar maatregelen gaan nemen ter voorkoming en bestrijding van grensoverschrijdend gedrag.

Dit zijn ten minste de volgende maatregelen:

- Het vaststellen van een aannamebeleid voor vrijwilligers en begeleiders (overleggen Verklaring Omtrent Gedrag)
- Het opstellen van een gedragscode of omgangscodes voor leden en vrijwilligers;
- Het benoemen van een vertrouwenscontactpersoon;
- Het vaststellen van een meldprotocol voor seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag.

In deze handreiking geven we een toelichting op de verschillende maatregelen die genomen moeten worden. Enkele maatregelen zijn nader uitgewerkt door bijvoorbeeld NOC*NSF. Wij zullen dan verwijzen naar deze (digitale) pagina's.

In deze handreiking zullen we de verschillende maatregelen die getroffen moeten gaan worden toelichten. Enkele maatregelen zijn nader uitgewerkt door bijvoorbeeld NOC*NSF. Wij zullen dan verwijzen naar deze (digitale) pagina's. Mocht u de papieren versie van de handreiking lezen kunt u de verwijzingen vinden in de digitale versie van de handreiking op: www.meerijstad.nl/sport en dan het kopje 'Positief Sportklimaat'. Op deze pagina kunt u ook meer posters downloaden om het onderwerp bekend te maken binnen de vereniging.

1. INLEIDING

Naast deze handreiking komt op 12 mei 2019 een hernieuwde toolkit uit van NOC*NSF ter preventie en bestrijding van grensoverschrijdend gedrag. Deze toolkit biedt aanvullend op deze handreiking nog meer actuele informatie voor besturen om aan de slag te gaan met dit onderwerp.

2. MAATREGELEN

De verschillende maatregelen die genomen moeten worden door verenigingen zijn in dit hoofdstuk uitgewerkt aan de hand van informatie van NOC*NSF. Voor meer informatie over het uitwerken van bepaalde maatregelen kun je [hier](#) terecht.

2.1: Het vaststellen van een aannamebeleid voor vrijwilligers en begeleiders

Het is raadzaam om nieuwe vrijwilligers te screenen. Zedendelinquenten herken je niet aan hun uiterlijk en dat geldt ook voor mensen die zich op een ander manier schuldig hebben gemaakt aan Grensoverschrijdend Gedrag.

Als organisatie heb je een aantal mogelijkheden om meer grip te krijgen op de mensen die actief zijn binnen je organisatie: een kennismakingsgesprek, een referentiecheck, de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG), het laten ondertekenen van de gedragsregels en het checken van de naam bij het Register van ontuchtplegers in de sport.

Kennismakingsgesprek

Indien mogelijk kun je als (sport)vereniging of vrijwilligersorganisatie een kennismakingsgesprek voeren met potentiële vrijwilligers. Een kennismakingsgesprek is niet ongeleefd, maar laat zien dat de organisatie de inzet van vrijwilligers serieus neemt. Vraag in het gesprek naar de motivatie van de vrijwilliger om met kinderen, ouderen, of andere kwetsbare groepen te willen werken, naar zijn werkervaring en referenties bij vorige organisaties.

Referenties checken

Een (sport)vereniging of vrijwilligersorganisatie kan ook de achtergronden van nieuwe vrijwilligers controleren. Dit kan door op basis van het CV contact op te nemen met verenigingen uit het verleden waar de vrijwilliger actief is geweest. Vraag hierbij naar mensen die direct met de nieuwe vrijwilliger hebben samengewerkt en vraag bij hen na of de verkregen informatie (uit het CV of gesprek) juist is. Een aantal bestuurders vindt het lastig om referenties te geven of te vragen. Angst om verkeerde dingen te zeggen of iemand onbedoeld te beschadigen spelen daarbij een rol. NOC*NSF heeft een handreiking geschreven waarin wordt uitgelegd hoe het geven of vragen van referenties werkt.

2. MAATREGELEN

Casus

De beleids- en procesrol: Grensoverschrijdend Gedrag als intrinsiek onderdeel van beleid.

Situatie

Als bestuurslid ben je verantwoordelijk voor het kader van je sportvereniging. Je bent op zoek naar een nieuwe trainer voor de C2. Er is maar één kandidaat, een vrijgezelle man van 51 zonder kinderen. Hij lijkt geschikt, maar je vindt het toch enigszins vreemd dat hij - zonder dat hij ooit iets met de sportvereniging te maken heeft gehad - geïnteresseerd is. Wat doe je?

Mogelijke reactie

In dit geval zijn er een aantal mogelijkheden, die aanvullend dan wel afwisselend gebruikt kunnen worden.

- Je gaat met deze kandidaat een gesprek aan over zijn motivatie om trainer te worden. Hierbij vraag je specifiek door naar de reden(en) om bij deze club, bij dit team te willen trainen.
- Je doet navraag bij sportverenigingen waar de kandidaat in het verleden trainer is geweest. Over het inwinnen van referenties is door Vertrouwenspunt Sport een publicatie geschreven waarin beschreven is wat je kunt vragen als je informatie zoekt, maar ook wat je kan vertellen wanneer je om informatie over iemand gevraagd wordt.
- Je vraagt de kandidaat een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aan te leveren. Sportorganisaties kunnen zich aanmelden voor de Regeling gratis VOG.
- Raadplegen van het register. Je zoekt contact met de raadpleger van jouw sportbond (via de vertrouwenscontactpersoon) en vraagt hem/haar de kandidaat-trainer te checken via het registratiesysteem. Afhankelijk van de aanwezigheid in het registratiesysteem wordt besloten de trainer wel of niet aan te nemen. Het mag duidelijk zijn dat een trainer die op de lijst voorkomt niet benoemd kan worden. De kans op een herhaling (recidive) is bij Seksuele Intimidatie erg hoog.

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

Een Verklaring Omtrent Gedrag is een verklaring waarbij het Ministerie van Justitie controleert of de aanvrager strafbare feiten heeft gepleegd die een risico vormen voor de functie waarvoor de verklaring wordt aangevraagd.

2. MAATREGELEN

Zo zal iemand die ooit veroordeeld is voor ontucht met minderjarigen geen VOG krijgen voor trainer/begeleider van een jeugdteam. Het feit dat iemand zo'n verklaring kan overleggen betekent niet dat iemand nooit met Justitie in aanraking is geweest. Een VOG is een goede mogelijkheid om meer zekerheid te verkrijgen over het verleden van een nieuwe trainer, leider of verzorger.

De regeling gratis VOG is bedoeld voor alle organisaties die werken met kwetsbare personen. Doel van de regeling is het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag in het vrijwilligerswerk. Om deel te mogen nemen aan de VOG-regeling moet een vrijwilligersorganisatie meerdere preventiemaatregelen nemen om de sociale veiligheid op de club te vergroten, zoals het aanstellen van een vertrouwenscontactpersoon of het invoeren van gedragsregels. Een (sport)vereniging of vrijwilligersorganisatie kan zich aanmelden voor de Regeling Gratis VOG op via deze [link](#). Als de organisatie is toegelaten kan zij digitaal gratis VOG's aanvragen voor haar vrijwilligers die werken met kwetsbare personen.

Gedragsregels ondertekenen

Neem in alle contracten die je als sportvereniging afsluit met begeleiders de 'Gedragsregels begeleiders in de sport' van de georganiseerde sport op. Dit kan expliciet, maar ook door middel van een verwijzing naar het huishoudelijk reglement. Belangrijk is in ieder geval dat de ondertekenende partij kennis neemt van de gedragsregels en zich hier contractueel aan verbindt.

Voor vrijwilligers ligt dit anders: zij ondertekenen doorgaans geen contract. Om er toch voor te zorgen dat vrijwilligers op de hoogte zijn van de gedragsregels én zich hieraan houden, is het raadzaam om iedere vrijwilliger de gedragsregels te overhandigen bij de start van de werkzaamheden en een Verklaring Onderwerping Tuchtrect (VOT) te laten tekenen. Hiermee onderschrijven vrijwilligers de gedragsregels en zijn ze daarop aanspreekbaar. Ook gaat er van het tekenen een preventieve werking uit. De beste manier om iedereen te kunnen houden aan de gezamenlijke regels binnen de sport is het lidmaatschap.

2. MAATREGELEN

Bij sommige sportbonden is het een reglementaire verplichting om vrijwilligers als lid aan te melden bij de sportbond. Een aantal bonden hebben daarvoor een speciaal goedkoper lidmaatschap ontwikkeld.

Helaas is het meerdere malen voorgekomen dat een vrijwilliger ernstig grensoverschrijdend gedrag heeft gepleegd. Doordat deze vrijwilliger geen lid van de vereniging was maar een enthousiaste vrijwilliger, bleek hij niet in aanmerking te komen voor een tuchtzaak en ging hij dus vrijuit. Ook opname in het register van veroordeelden SI is dan niet mogelijk.

Register van ontuchtplegers in de sport

Er is een Register van ontuchtplegers in de sport. Voor meer informatie, onder andere over hoe je dit register kan raadplegen, klik [hier](#).

2.2: Het opstellen van een gedragscode of omgangscodes voor leden en vrijwilligers

Er zijn algemene gedragsregels voor begeleiders in de sport. Deze regels zijn [hier](#) te vinden. Deze gedragsregels zijn gericht op trainers/ coaches/ begeleiders/ kaderleden (verder in de tekst begeleider genoemd). De gedragsregels geven aan waar de grenzen liggen in het contact tussen begeleider en hulpbehoevende.

Wanneer een lid of vrijwilliger van de (sport)vereniging of vrijwilligersorganisatie zich niet houdt aan de gedragsregels dan heeft het bestuur de opdracht de regels te handhaven. Om dit te kunnen doen zal uitgezocht moeten worden wat er is voorgevallen. Het is van groot belang dat een sportvereniging bij een vermoeden van seksuele intimidatie contact zoekt met de sportbond of het vertrouwenspunt sport en zeker niet zelfstandig onderzoek gaat doen, laat staan sancties opleggen. Overige vrijwilligersorganisaties kunnen ten allen tijde contact opnemen met de GGD (hulplijn), CJG of één van de vrijwilligerspunten.

2. MAATREGELEN

Als sportclub kan je de gedragsregels voor begeleiders aanvullen met algemene regels voor alle leden, en dit op een bord op het sportcomplex of langs de velden plaatsen. Je kan ook aan jongeren, sporters of leden vragen om zelf met gedragsregels te komen. De meest creatieve gedragsregel kan bijvoorbeeld een beloning verdienen. Als vrijwilligersorganisatie kan je deze regels omzetten en/of aanvullen met toepasbare regels binnen de eigen organisatie en deze aan de muren hangen, bij binnenkomst aan de deur of op de website te plaatsen. Wees creatief en laat zien dat je een vuist maakt tegen grensoverschrijdend gedrag.

Casus

De weerbaarheidsrol: Problemen zorgvuldig en consistent aanpakken

Situatie

Een 18-jarige mannelijke trainer staat tijdens een feest bij de sportvereniging te schuifelen met een 15-jarig meisje uit het team dat hij traint. Als bestuurslid ben je op dit feest aanwezig om toezicht te houden. Wat doe je?

Mogelijke reactie

Je loopt naar de trainer toe en vraagt hem even mee te komen. Je neemt hem apart en spreekt hem aan op zijn gedrag. Je legt uit dat dit in strijd is met de gedragsregels voor begeleiders, zoals die in de georganiseerde sport van kracht zijn.

2.3 Het benoemen van een vertrouwenscontactpersoon

De vertrouwens(contact)persoon (VCP) is binnen de sportclub het eerste aanspreekpunt voor iedereen die te maken heeft met seksuele intimidatie of ander ongewenst gedrag. De VCP is er voor sporters, ouders van sporters, toeschouwers, kaderleden, vrijwilligers, bestuur, etc. Deze persoon biedt binnen de club een luisterend oor, geeft raad en verwijst door naar geschikte hulp. De VCP is op de hoogte van de mogelijkheden die er zijn om hulp te krijgen. Veel verenigingen en alle - bij NOC*NSF aangesloten - sportbonden hebben zo'n vertrouwenscontactpersoon aangesteld. Ze wijzen de weg bij vragen en kunnen actief meedenken over preventieve maatregelen.

2. MAATREGELEN

Binnen de vereniging heeft de VCP een neutrale positie. De VCP wordt geacht te handelen volgens een vast protocol. Het is niet de bedoeling dat de VCP het probleem van de melder overneemt, inhoudelijk begeleidt of zelf onderzoek doet. De VCP maakt wel melding van een probleem of incident bij het bestuur. Dit gaat via een rapportage-systeem waarbij de gegevens geanonimiseerd zijn en dus niet door andere partijen zijn terug te leiden tot een persoon. Alle informatie die de VCP ontvangt, wordt vertrouwelijk en zoveel mogelijk anoniem behandeld.

Profiel en selectie

Een goede vertrouwens(contact)persoon:

- is sociaal, toegankelijk, oprecht en gezaghebbend;
- geniet vertrouwen van de bij de vereniging of bond betrokken medewerkers en leden;
- heeft levenservaring, is integer en heeft een evenwichtige persoonlijkheid;
- is een persoon die zich neutraal en onafhankelijk op kan stellen;
- heeft affiniteit met een sociaal veilige sportomgeving en wil daaraan een bijdrage leveren.

Het volledige functieprofiel van NOC*NSF is [hier](#) te downloaden.

2.4: Het vaststellen van een meldprotocol voor seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag

Met een meldprotocol zet je precies op een rij wat er moet gebeuren als het een keer mis gaat. Door dit vooraf te doen voorkom je misverstanden en verwarring. Daar komt nog bij dat het voor veel mensen, zoals ouders en familie, een gerust gevoel geeft dat zoiets goed geregeld is. NOC*NSF heeft een meldplicht ingesteld voor sportbesturen op het gebied van seksuele intimidatie en misbruik in de sport.

Wat te doen als bestuur bij seksuele intimidatie en misbruik in de sport? Deze [infographic](#) van NOC*NSF biedt daar een overzicht van.

2. MAATREGELEN

En verder?

Naast deze mogelijkheden kan er ook contact opgenomen worden met de 24/7 hulplijn van de GGD, voor zowel (sport)verenigingen als vrijwilligersorganisaties. De GGD heeft een team van speciaal opgeleide professionals met veel expertise op dit gebied. Meer informatie over de 24/7 hulplijn van de GGD wordt nog gecommuniceerd.

3. AAN DE SLAG

We verwachten dat verenigingen met deze handreiking aan de slag gaan om maatregelen te implementeren binnen de vereniging ter preventie en bestrijding van grensoverschrijdend gedrag.

De gemeente Meierijstad gaat samen met haar partners themabijeenkomsten organiseren om verenigingen te helpen bij het nemen van maatregelen ter preventie bestrijding van grensoverschrijdend gedrag.

Als (sport)verenigingen en vrijwilligersorganisaties advies of ondersteuning willen, kunnen zij hiervoor ook terecht bij een aantal professionele organisaties. Dit zijn de volgende organisaties:

NOC*NSF

Op de website [NOC NSF](#) vindt u praktische informatie hoe met dit thema om te gaan en aan te pakken.

Een recent initiatief van NOC*NSF is het [Centrum Veilige Sport](#). Deze website heeft onder meer een chatfunctie en bevat ook verdere informatie op het gebied van preventief beleid.

GGD

Samen met de GGD en de gemeenten 's-Hertogenbosch en Bernheze participeren we in een project om een positief sportklimaat te stimuleren. In samenwerking met NOC*NSF worden er cursussen gegeven voor de VCP, en themabijeenkomsten georganiseerd. Daarnaast komt er een 24/7 hulplijn die sportverenigingen kan ondersteunen. Voor meer informatie kunt u terecht op de website van [_GGD](#)

3. AAN DE SLAG

VERENIGING NEDERLANDSE ORGANISATIES VRIJWILLIGERSWERK (NOV)

Het project 'in veilige handen' helpt vrijwilligersorganisaties met het nemen van maatregelen om grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Voor meer informatie kunt u terecht op [NOV - in veilige handen](#).

WELZIJSORGANISATIES

- vrijwilligerssteunpunt: [Ons Welzijn](#)
- vrijwilligerssteunpunt [Welzijn de Meierij](#)
- centrum voor Jeugd en Gezin [CJG](#)

Bij het CJG kunnen kinderen en jongeren (0-23 jaar) en ouders vragen stellen over heel veel onderwerpen. Bij het CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin) werken deskundige medewerkers die met je meedenken. Ook professionals die veel met jeugdigen werken, zoals onderwijzers, peuterspeelzaalleidsters en sportcoaches, kunnen bij het CJG terecht voor informatie, advies en praktische tips over opgroeien en opvoeden.

MEIERIJSTAD

beweegt